

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۱۹ اردی بهشت ماه ۱۳۲۳ *

فهرست مطالب:

- ۱ - تصویب صورت مجلس
- ۲ - سئوالات آقایان: قبادیان و دکتر اعتبار و فرمانفرمایان و فرود از آقای وزیر دارائی و پاسخ ایشان
- ۳ - تقدیم و قرائت ورقه استبضاحیه آقای مهندس فریور
- ۴ - قرائت پنج فقره گزارش شعبه دوم راجع بانخابات شیراز و موکول شدن بجلسه آتی
- ۵ - قرائت و تصویب يك فوریت صرح قانونی راجع بكمیسیون نظارت امور خواربار و ارجاع آن بكمیسیون دارائی
- ۶ - تصویب يك فوریت طرح قانونی راجع بانضمام کلیه مؤسسات آموزشی بوزارت فرهنگ و ارجاع آن بكمیسیونهای بودجه و فرهنگ
- ۷ - موقع ودستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت و ربع پیش از ظهر بریاست آقای آقاسید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید

صورت مجلس روز ۱۴ اردی بهشت ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند *

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - آقای کاظمی در صورت مجلس فرمایشی دارید؟
 کاظمی - بلی خواستم عرض کنم راجع به نطق آقای نخست وزیر در حدود مسئولیت دولت مطلب خیلی مهمی را اینجا بیان کردند و این جا خیلی مختصر و برخلاف مدلول آنچه که این جا اظهار کردند نوشته شده و عین نطق شان باید نوشته شود.

رئیس - عین نطق هست. آقای یمین اسفندیاری

یمین اسفندیاری - بنده قبل از دستور عرض داشتم.
 رئیس - آقای مهندس فریور.
 مهندس فریور - بنده طرحی در جلسه گذشته با قید يك فوریت تقدیم کردم و وقتی طرحی بقید فوریت تقدیم شد مطابق نظام نامه باید در مجلس نسبت بفوریت آن رأی گرفته شده و بعد ارجاع بكمیسیون مربوطه اش بشود و نسبت باین طرح اساساً رأی گرفته نشد و همینطور بلا تکلیف ماند خواهش میکنم این عمل را امروز بفرمائید.

* عین مذاکرات مشروح بیست و هشتمین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون آذرماه ۳۰۵)

اداره تند نویسی و تحریر صورت مجلس

* * * اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده:

غائب با اجازه - آقای عباس مسعودی
 غائبین بی اجازه - آقایان: نهرانچی - جواد مسعودی - سید ضیاء الدین - تولیت - صفوی - آصف - فداکار - فاطمی - کفائی
 غائبین مشغول - ملک مدنی
 دین آفگان بی اجازه - آقایان: اکبر - شریعت زاده

رئیس - آنروز اگر خاطرتان باشد در مجلس اکثریت نبود که بآن رأی بگیریم امروز رأی میگیریم برای اکثریت رادمنش .

دکتر رادمنش - عرض بنده قبل از دستور است .
رئیس - آقای دکتر ...

دکتر زنگنه - بنده هم تذکره داشتم نظیر همان تذکره آقای مهندس فریور ایشان فرمودند لایحه بقصد یک فوریت پیشنهاد نموده بودند و تکلیفش معین نشد بنده لایحه تقدیم کردم که بیست نفر از آقایان هم آنرا امضاء کرده اند باقید فوریت و اساساً مطرح نشد به فریوریش رأی گرفته شده و نه چاپ شده است این طرز خوبی نیست این کار و بالاخره باین تکلیف لایحه معین شود لایحه راجع بکمسیون خواربار بود که تقدیم کردم و بیست نفر هم امضاء کرده اند چاپ هم نشده است .

نبوی - چرا آقا چاپ شده است .
دکتر زنگنه - نه خیر نشده است .

نبوی - چرا آقا ما هم دیدیم چاپ شده است (صحیح است) پیش ما هم هست .

رئیس - امروز جزء دستور خواهد بود آنروز اکثریت نبود . آقای دکتر آقاییان

دکتر آقاییان - قبل از دستور است .

رئیس - نسبت بصورت مجلس نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد .

رئیس - جمعی از آقایان اجازه نطق قبل از دستور خواسته اند دو ازرده نفرند و عده از آقایان وزراء هم برای مطالبه نطق از طرف بعضی از آقایان نمایندگان

(شده) اشک نماند و حاضر ندانم اگر اجازه ندهیم نمایندگان شروع بگفتگو میکنند و این قبیل از دستور بمانند برای بعد (صحیح است) .

طباطبائی - اجازه میفرمائید .

جمعی از نمایندگان - رأی بگیرد آقا .

طباطبائی - بنده مخالف اجازه بدهید یک توضیحی عرض کنم آنوقت .

مهندس فریور - اجازه میفرمائید ؟
جمعی از نمایندگان - دستور .

رئیس - آقای رفیع .
رفیع - پار از مذاکرات است که باید قبل از دستور بعرض مجلس برسد و الا وقت فوت میشود در پنج شش جلسه بیست بنده سئوالی کرده ام از وزارت دارائی راجع بیک مسئله خیلی مهمی و الا آن قریب پانزده روز است که می گذرد و هیچ وجه حاضر نشده اند برای جواب باین جهت مقتضی است اجازه بفرمائید قبل از دستور بفرماید عریضم را عرض کنم برای اینکه راجع بقماش است و خواربار و آن مقدار سهمیه که باید وارد کنند و وارد نکرده اند علاوه بر آن مردم هم اجازه نمیدهند و تمام اجازه های مردم مانده است در وزارت دارائی و ابداً صادر نمیشود جواز بعوض این نشانهایی که بسینه های اشخاص بی ربط میزنند اگر یک اشخاصی را اجازه بدهند و تشویق کنند که قماش وارد

مملکت بکنند و بآنها نشان بدهند بهتر است در این موقعی که قند نیست شکر نیست قماش نیست در کشور عوض اینکه تشویق کنند تجار را اجازه آنها را هم توقیف می کنند و نمیدهند الا آن هیچ چیز نیست وقت هم دارد میبکنند حالا میفرمائید وارد دستور شویم باید اجازه داده شود که مطالب مردمهای

مردم بکنند شود آقا .

طباطبائی - خوب باقی مطالب تا آنرا هم بفرمائید دیگر

(رخنده نمایندگان) .

رئیس - برای اینکه وقت نگذرد اگر اجازه میفرمائید رأی بگیریم (صحیح است) آقایانی که موافقت وارد دستور بشویم قیام بفرمائید .

رئیس - موافقت فرمایند .

کافی شد دوباره رأی میگیریم آقایانی که با ورود در دستور موافقت فرمایند (اکثر نمایندگان برخاستند) اکثریت است تصویب شد .

رئیس - فرمائید نمایندگان و فرودار آقای رفیع در این باره فرمائید .

چهار فقره سئوالی که شده است حاضرند آقای قبادیان سئوالی فرموده بودید از وزارت دارائی بفرمائید برای جواب حاضرند .

قبادیان - بنده سئوالی داشتم از آقای وزیر دارائی راجع بابتهاج سمعی . رئیس خواربار کرمانشاه ایشان مرتکب یک خلافکارهای زیادی شده اند و اختلاس زیادی هم کرده اند در چندی قبل هم خدمت آقای وزیر دارائی رسیدم و گزارش دادم باشان متأسفانه دیدم ایشان را احضار کردند تهران و بر گردانند بکرمانشاه و ناچار شدیم سئوالی در این خصوص از ایشان بکنم این آقای ابتهاج سمعی قریب یکسال است رئیس خواربار کرمانشاه بنده اند در صورتیکه متجاوز از یکمیلون مطابق اطلاعیه که دارم اختلاس کرده اند .

امینی - تا ثابت نشده است نفرمائید .

قبادیان - بنبوت هم رسیدم است (امینی) در محکمات که ثابت نهدم است هنوز) چونکه عملیاتی که شده است ثابت و روشن است و محتاج هیچ توضیحی هم نیست و بهش این است راجع باین قسمت یک مقتمی از طرف وزارت دادگستری

و یک نفر هم از طرف وزارت دارائی همین گفتند که بنروند و نسبت بعملیات این شخص رسیدگی کنند بکنند هم راجع باین موضوع از طرف اهالی کرمانشاه رسیدم است که

تقدیم مقام او است و میکنند که روی باین قسمت یک تحقیقاتی بشود و این شخص را محاکمه کنند باین اختلاسی که شده است بزرگ دانند و جانی را از این قضایا دور بدارند در محاکمه مشروطه و در دوره چهارم هم تمکن از این بود . عرض میکنم سئوال دیگر هم از آقایون بفرمائید .

آقایون بفرمائید .

سئوالی برای اسپر در املاک مردم گذراندند و این قانون ظاهراً عملی شد و اجتهاد اصولاً و اساساً اجرا شده است نسبتاً

هائی بطرف شمال و جنوب و شرق و غرب ایران فرستاده شدید و این هیئت ها پس از دو ساله مطلقاً مردم هم پس از اینست مطلقاً ساقطه شدی مردم را از مطلقاً ساقطه شدی که شان در حکومت گذشته

بلاخره دولت که مطلقاً کوفت . اما واجب است قانون املاک

بصاحبانش استمر داد کند و قانونش هم گذشت عوض اینکه از فاقی بحال مردم بشود و ملکشان را مستمر د کنند دوباره بکنند بختی دیگری برای تمام اهالی و مردم این کشور فراهم شود این هیئت هائی را که فرستاده اند بولایات اغلب هیئت هائی نسبت باملاک مردم را دادند و حکم دادند و باینکه حکم دادند این نسبت به بعضی از املاک مردم معذانهوز املاک مردم در دست دولت است و اداره املاک باینک عرض و طول وسیعی تشکیل شده است و بهیچ وجه هم مایل نیست املاک مردم را بصاحبانشان بدهد و اگر حقیقتاً دولت همان حکومت دیکتاتوری و بریدن مال مردم است پس این قانون استر داد املاک برای چه بود و در این قانون که حکم هم داده شده است چرا این احکام اجرا نمیشود اگر هم فی الحقیقه دوره دور دیکتاتوری نیست و حکومت مشروطه و دموکراسی است و قضاوت است و ارفاق است و رجس است خوب پس از بیست سال باید بواقعیات یک توجهی بحال مردم بشود و بحقوق حق آنها بشود و ملکشان را مستمر کنند این است که بنده بنام اهالی ستمدیده ایران عموماً از شرق و غرب و شمال و جنوب استدعا میکنم که دولت نسبت باحقوق حق مردم در مورد احکامی که صادر شده است نسبت باسترداد املاک آنها یک اقدام عاجلی بکنند و تجدید نظر هائی هم که می خواهند بدهند اینها هم باز باعث مطلقاً است دو سال سه سال طول میکشد در صورتیکه دو بعضی از قسمتها محتاج بهیچ تجدید نظر هم نیست حق مردم بوده است و بهیچ وجه در دوره گذشته بظلم بزرگ و ستم و بی عدالتی این املاک را از مردم گرفته است از این رو که بوده خوب حالا که او بقوت کرده است باید این املاک مردم را بصاحبانش داد این که مال او نبوده است بفرماید حق مردم را داد معطلشان نکنند اگر هم بنا است بر این که دولت بفرماید صریحاً بفرماید املاک مردم را مردم بفرماید یا مجلس اقدامی میکند یا حکومت میکند این مطالبه دوم بنده بود عرض میکنم این است که بنده سئوالی از آقای وزیر جنگ کردم چون حالا تشریف ندادند بمتأسفانه که جوابی ندادند بفرماید راجع بچون موضوع افسرانی که از اهالی کرمانشاه

رئیس - آن قسمت می ماند تا وقتی که خودشان بیایند. چون حالا حاضر نیستند ولی خواهند آمد

قبادیان - از وزارت کشور هم سئوالی دارم

رئیس - ایشان هم تشریف ندارند بعد سئوال بفرمائید
قبادیان - در صورتیکه بنده تقدیم کرده بودم سئوال را.
رئیس - بلی فرستاده شده است سئوال جنابعالی تشریف که آوردند جواب خواهند داد

قبادیان - خوب بنده عجاله از این قسمت صرف نظر می کنم چون حاضر نیستند ولی اصول را آقای وزیر جنگ مراعات نمیکنند. يك كلمه هم چند روز پیش آقای روحی اینجا به بنده اشاره کردند راجع بشهربانی بود که بنده حالا از موقع استفاده میکنم ....

رئیس - آقا از موضوع سئوالتان خارج نشوید .

قبادیان - بلی. عرض میکنم البته در تمام کشور ایران مردمان خوب پیدا میشوند مردم بد هم وجود دارد ولی آقای روحی متوجه باشند که مثل بنده چهارده سال در زندان تشریف نداشتند .

فاطمی - متأسفانه ... (خنده نمایندگان)

قبادیان - که به بینید وضع سلوک مأمورین شهربانی با مردم چطور وجه جور است اگر تشریف می داشتند آنوقت این فرمایش را نمیفرمودند .

رئیس - عرض کردم از موضوع سئوالتان خارج نشوید .

وزیر دارائی - (آقای فروهر) آقایان محترم اجازه میفرمایند قبل از اینکه وارد در جواب آقای قبادیان بشوم بعرض آقایان برسانم که بموجب مقررات و نظامات سئوالی که از وزراء میشود آنها حق دارند در ظرف مدت یکماه جواب بدهند و سئوالاتی که شده است اگر بسوابقش مراجعه بفرمایند اعم از اینکه از وزارت دارائی شده باشد یا از وزارت جنگ یا سایر وزارت خانه ها هنوز مدت مقررش مقضی نشده است که موجب تعرض یا دلیل تسامح وزراء باشد نسبت بسئوالی که آقای قبادیان فرمودند دو موضوع بود یکی موضوع رئیس خواربار کرمانشاهان است

یکی هم راجع باملاک و گذاری و شکایات اشخاص . نسبت بر رئیس خواربار کرمانشاهان از چندی قبل در نتیجه تحقیقاتی که شده است در پاره از جراید محلی و غیر محلی و همچنین بوسیله پاره از کاغذهایی که بدون امضاء است بوزارت مالیه مینویسند که این شخص در آنجا مقداری اختلاس کرده است . اولاً من خیلی متأسف هستم که مردمیکه میخواهند مملکتشان منظم باشد و روی يك اصولی مملکت اداره شود چرا ؟ وقتی نسبت بیک مأموری میآیند و اعلام جرم می کنند جرأت و جسارت این را ندارند که امضاء کنند اگر میترسند نگویند ، اگر هم نمیترسند باید با امضاء اعلام جرم کنند (صحیح است) تنها موردی را که ما مواجه شدیم باین قضیه که رسماً اعلام جرم شده است آن موردی است که آقای قبادیان فرمودند البته ترتیب اثر هم بفرمایشات ایشان داده شد و بمجر داینکه ایشان به بنده این صحبت را اول خصوصاً فرمودند و بعد سئوال کردند و بمحض اینکه یکی دو نفر از نمایندگان کرمانشاه تذکر دادند وزارت دارائی فوراً يك هیئتی سرپرستی آقای نعمت الله ورتا بکرمانشاه فرستاده شد البته خود آقای قبادیان هم مسبقاً که این هیئت چند روز است در کرمانشا هان وارد شده و مشغول رسیدگی شده اند و راجع به خود آقای سمیمی هم که رئیس خواربار آنجا بودند ایشان در اثر اینکه اداره خواربار منضم بوزارت مالیه شد در اثر این شکایات اگر چه بی امضاء هم بود فعلاً از شغل خودشان منفصل شدند و چون مریض بودند و کار های شخصی هم داشتند بدون اجازه وزارت مالیه رفته اند بر شت اخیراً هم دستور داده شده است ایشان را چون مقتضی ما احضار کرده اند بایشان اخطار شود که در کرمانشاه حاضر شوند و در موقع رسیدگی حضور بهم برسانند البته اگر این دستور اداری را اطاعت نکرد تحقیقات ما هم بعدی رسید که موجبات جلب فراهم شد بوسیله مقامات صلاحیت دار قضائی جلب و بمحل اعزام میشود .

نسبت بقسمت دوم و استرداد املاک البته خاطر آقایان مسبقاً است که استرداد این املاک مطابق يك قانونی باید

بمعمل بیاید قانون خوب وضع شده یا بد وضع شده موضوع بحث ما نیست (صحیح است) . يك قانونی است که از مجلس گذشته و در دست ما است و بایستی آنرا اجرا کنیم (صحیح است) . بموجب قانون گفته میشود اشخاصی که خودشان را محق میدانند و املاکی را متعلق بخودشان میدانند که باید بآنها مسترد شود باید اول عرض حال بدهد بعد همان قانون میگوید که دودرجه برای رسیدگی معین شده محکمه بدوی و تجدید نظر بعد همان قانون میگوید املاکی که بثبت رسیده است در صورتی ثبت باطل میشود که حکم قطعی محکمه با دارات ثبت ارائه شود دال بر اینکه دعوی مدعی بحق است (صحیح است) و باین ترتیب تا بحال هم اقدام شده است و برای اینکه توجه بیشتر آقایان را جلب کرده باشم و تا اندازه از جریان عا کم و طرز رسیدگی آنها مطلع شوند يك آماری را اینجا قرائت میکنم که خاطر آقایان مسبقاً شود . دادخواستهایی که پس از وضع قانون تا بحال بمحا کم داده شده است نه هزار و شصت و هشتاد و هفت دادخواست است و بر طبق این دادخواستها احکامی که از محکمه بدوی صادر شده است ۲۳۱ حکم بر له وزارت دارائی و ۱۹۵۷ حکم بر علیه وزارت دارائی جمعاً ۲۱۹۳ حکم صادر شده است از محکمه بدوی نسبت با کثر از این احکام تجدید نظر تقاضا شده است اگر نسبت بقسمتی تجدید نظر تقاضا شده است برای این بوده است که دعوی کمتر از هزار تومان بوده است و با خود وزارت دارائی هم دیده است که اشخاص محق هستند از طرف وزارت دارائی هم يك عده تقاضای تجدید نظر شده ۱۴۵۱ حکم است از طرف افراد هم ۱۱۵ جمعاً ۱۵۶۶ است احکامی که در محکمه تجدید نظر بر له وزارت دارائی صادر شده است بیست و نه بر له متقاضیان ۳۰۹ بطور کلی ۹۶۷ حکم قطعی صادر شده و اینها تماماً بموقع اجرا گذاشته شده است و تصور نمیکنم یکی از آقایان مدعی این باشند که بتوانند بفرمایند حکمی بر له آنها قطعاً صادر شده باشد و در اسرع اوقات محکمه اجرا نشده باشد البته يك عده از دعاوی هست که ما مجبور هستیم تجدید نظر بدهیم چون در حدود چندین میلیون است و اگر ما در محکمه

بدوی حکمی بطور کلی بر علیه مان صادر شود البته خود آقایان تصدیق خواهند فرمود که اگر تجدید نظر بدهیم برخلاف قانون رفتار کرده ایم و این عدم تجدید نظر را آقایان حل بر چه خواهند فرمود چندین میلیون قیمت مدعی به است و اگر دولت یعنی وزارت دارائی تجدید نظر ندهد آنوقت مجلس شورای ملی از ما نخواهند پرسید که چرا برخلاف قانون رفتار کرده و تجدید نظر نداده اید (صحیح است) حتی اگر ما تجدید نظر بدهیم باید مجلس شورای ملی از ما مؤاخذه و بازخواست بفرمایند که چرا تجدید نظر نداده اید (صحیح است) حالا اگر قانون بدهد است و میگویند تجدید نظر نداده نشود و همان حکم محکمه بدوی کفایت میکند ، خوب يك ماده وضع بفرمائید و بما دستور بدهید که هم ن حکم محکمه بدوی را بدون تجدید نظر اجرا کنیم اما راجع به هیئت ها که فرمودید هیئت های بدوی ۸ قسمت بوده است که يك قسمت بکرمانشاهان رفته و تمام عرض حالهایی که بمحکمه بدوی آنجا داده شده است تمام را محکمه بدوی رسیدگی کرده و حکم داده است و نسبت بیک عده که از آن جمله احکامی است که تلویحاً آقای قبادیان تذکر دادند تجدید نظر داده شده است .

رئیس - آقای قبادیان - طبق نظامنامه میتوانی مختصراً جواب بدهید .

قبادیان - نسبت بامر تجدید نظر که آقایان فرمودند صحیح است مطابق قانون هم هست کسی هم به تجدید نظر ایرادی ندارد بنده املاکی داشتم تعویضی که مال تمام خانواده بنده و عموها و پسر عموها هم بود که گرفتند و تعویض کردند و در خراسان و شیراز املاک تعویض بنام عوض بمادادند ولی در جزئیات اخیر صاحبان آن املاک رفتند و آنجاها را گرفتند و متصرف شدند ولی من شخصاً چون يك فرد ایرانی هستم که نتوانستم برخلاف قوانین موضوعه ملکثی خودم برون سر املاکم و آنها را تصرف کنم بلکه آنها هم توانستم و در وقت بود برای امنیت مملکت در این مدت خدمت گزارم و راجع باین املاک پارسیال انتقال نامه رسمی از طرف دولت بنام من

خودش بکنند آن املاک که قبلاً از ایشان گرفتند هم عایدشان را هم خود املاک را بتصرف ایشان بدهند و دادند الان هم در تصرف ایشان است و ایشان هم تصرف مالکانه در آن میکنند اما اهمیت بیانی قسمت دیگرش یعنی آن املاکی که صحبت تعویض در آن نبود و صحبت املاکی بود که معامله شده بود با ایشان و مشمول همین قانون بود که برای رسیدگی وضع شده است البته طبق قانون باید تجدید نظر داده شود و بنده در قانون هیچ جایی را نمی بینم که یک موضوع معینی را معاف از تجدید نظر کرده باشند تمام عرض حالهایی که داده شده بود نسبت به املاک مخصوصه حکم محکمه بدوی که صادر شد هر یک از طرفین میتوانند تجدید نظر بخواهند اگر آقا بتوانند بما نشان بدهند در قانون جایی پیش بینی شده است که دولت یا طرفی که محکوم واقع شده است نتواند تجدید نظر بخواهد بنده بفرمایش ایشان تسلیم میشوم ولی بنده همچو چیزی را سراغ ندارم (صحیح است) ایشان در حکم بر له شان صادر شده و موضوع همانطور که عرض کردم چندین میلیون قیمت دارد و در قانون هم تصریح دارد نسبت به هزار تومان بالایا باید تجدید نظر خواست و ما هم تجدید نظر خواستیم و منتظر صدور حکم محکمه هستیم تا بعد تکوین بر خلاف قانون رفتار شده و روی خصوصیات یا روی تمایلات دیگری آمدند و چندین میلیون ملک را از دست دادند و اگر در محکمه تجدید نظر تقاضای تجدید نظر شده بود دولت محکوم له واقع میشد آمدند و این را دادند باشخاص ما این مسئولیت را قبول نمیکنیم اگر قانون بد است عوضش کنید

وزیر دارایی - عرض من کتب استوائی که آقا قبله بان بفرموده بود جنبه کلی داشت بنده هم جوابی کلی عرض نکردم حالا این قسمت جنبه خصوصی پیدا کرد نسبت به دعوی خودشان البته رایج بدعوی ایشان در قسم بود یک قسم رایج با املاکی که به تعلق با ایشان بود در زمان سابقه تعویض کرده بودند و بعد املاکی که با ایشان متعلق بود در اختیار آن درجه در اشیران بود بود البته من از قضایای شهر را نمی بینم که قرار شده املاک ایشان داده شود املاک جنوبی هم در آن بود در تصریح ایشان باقی میماند و دولت در آن اجازه ندارد است و املاک تعویضی در این موضوع قانون در صورتی که نتواند تعویض شود یا مستصرفه انوار البقاء در نظر فراید

دانشمندان کثیر و باهوش و وزیران و ارباب هم میدانند این قضیه را تمام بکنند بماند هیئت رسیدگی هم نسبت به این املاک تقاضای تجدید نظر کرده اند این قسمت هم بنده کرده استم من میدانم که تقاضای تجدید نظر نسبت باین موضوع در کجای صورتی دارد و نسبت به املاک که احکامی در خصوص آنها صادر شده است در غرب و جنوب و شمال و هیئت های رسیدگی حکم صادر کرده اند اینها که دیگر تجدید نظر لازم نیست وقتی که بنده آمدم تهران دولت بعرض گفت چنانچه املاک قبضه غریب متعلق با اهالی و شما است کاملاً رسیدگی شده و محتاج بتجدید نظر هم نیست کمیسیون معین کردید تحت ریاست آقای ظلی و آقای استوان و حسن ناصر و این قضیه را فرستادند بآنجا و شما هم بنده گفته تجدید نظر نمانده نشده است پس از سه ماه معطلی که باید این هیئت اظهار نظر صورت بکنند بفرموده پس از پنج ماه تازه میگویند آقا تجدید نظر داده شده است ملاحظه فرمائید که این قیمت با قیمت فعلی و قیمت هر دم است این موضوع مبتلا به عموم الناس است سال مردم را از استقامت مفاظ کرد و اگر واقعا نظر دولت باسترداد املاک است که این وضعیت نیست اگر هم بنده اینها را بفرموده بود من بجا بفرموده ام پس نمیتوانیم مردم هم خلاص بشوند

وزیر دارایی - عرض من کتب استوائی که آقا قبله بان بفرموده بود جنبه کلی داشت بنده هم جوابی کلی عرض نکردم حالا این قسمت جنبه خصوصی پیدا کرد نسبت به دعوی خودشان البته رایج بدعوی ایشان در قسم بود یک قسم رایج با املاکی که به تعلق با ایشان بود در زمان سابقه تعویض کرده بودند و بعد املاکی که با ایشان متعلق بود در اختیار آن درجه در اشیران بود بود البته من از قضایای شهر را نمی بینم که قرار شده املاک ایشان داده شود املاک جنوبی هم در آن بود در تصریح ایشان باقی میماند و دولت در آن اجازه ندارد است و املاک تعویضی در این موضوع قانون در صورتی که نتواند تعویض شود یا مستصرفه انوار البقاء در نظر فراید

دانشمندان کثیر و باهوش و وزیران و ارباب هم میدانند این قضیه را تمام بکنند بماند هیئت رسیدگی هم نسبت به این املاک تقاضای تجدید نظر کرده اند این قسمت هم بنده کرده استم من میدانم که تقاضای تجدید نظر نسبت باین موضوع در کجای صورتی دارد و نسبت به املاک که احکامی در خصوص آنها صادر شده است در غرب و جنوب و شمال و هیئت های رسیدگی حکم صادر کرده اند اینها که دیگر تجدید نظر لازم نیست وقتی که بنده آمدم تهران دولت بعرض گفت چنانچه املاک قبضه غریب متعلق با اهالی و شما است کاملاً رسیدگی شده و محتاج بتجدید نظر هم نیست کمیسیون معین کردید تحت ریاست آقای ظلی و آقای استوان و حسن ناصر و این قضیه را فرستادند بآنجا و شما هم بنده گفته تجدید نظر نمانده نشده است پس از سه ماه معطلی که باید این هیئت اظهار نظر صورت بکنند بفرموده پس از پنج ماه تازه میگویند آقا تجدید نظر داده شده است ملاحظه فرمائید که این قیمت با قیمت فعلی و قیمت هر دم است این موضوع مبتلا به عموم الناس است سال مردم را از استقامت مفاظ کرد و اگر واقعا نظر دولت باسترداد املاک است که این وضعیت نیست اگر هم بنده اینها را بفرموده بود من بجا بفرموده ام پس نمیتوانیم مردم هم خلاص بشوند

۱۷ هزار تومان قیمت ناشتواست و گندم هر تنی ۸۰۰ یا ۹۰۰ تومان منتهی قیمتش بوده است اینها آمده اند يك معاملاتى ذكر کرده اند كه البته از نقطه نظر منافع خصوصى بوده است كه ۱۲۵۰ كیلو شكر بدهند برای يك تن گندم و این تفاوتش بطوریکه در محل شایع است در حدود ۵ میلیون تومان بالغ میشود و يك اشخاصى كه آنچه همه نمایندگان محترم آذربایجان آشنائى دارند اشخاص خصوصى بودند در حدود ۴۰۰ - ۵۰۰ هزار تومان استفاده کرده اند حتى بيك نفر شخصى كه ما مورث در تلكر افغانه داشته است بار خود هزار تومان بنفوان حق السكوت مشهور است كه داده اند در صورتیکه مداخله در هیچ امرى نداشته است این است كه بنده فوراً همان تاریخ تقاضا نمودم كه باین مسئله رسیدگى شود بعد هم خود شخصتاً به شنیدم كه از طرف وزارت دارائى وقت البته مناصحه زیادى شده است و اشخاصى را هم فرستاده اند من جمله آقای آقاو زيان نامى را فرستاده اند و از پرورنده تشكيل دادم و تحقیقات كاملی هم کرده است ولی بنده به طوریکه اطلاع داشتیم بعضى جهات معنی قبل از تشكيل دولت آقای ساعد این پرورنده را در هیئت وزراء مهمل کرده بودند یعنی بدو ان كسفر و مقامات صلاحیت دار این پرورنده را رد نکرده بودند برای رعایت حال کسانیكه اسمشان در آن پرورنده ذکر شده بود این سؤال اول بنده بود خواستم به بنم نتیجه این امر یکجا منتهى شده است مسئله دیگر راجع به انبارهاى كالاهاى انحصارى است كه بطوریکه شایع است و همه آقایان این جا قبل از دستور مكرر صحبت کرده اند مقادیر بسیار زیادى در انبارها جنس موجود است و دارد میبوسد و مردم دچار این سختى و زحمت هستند من جمله مثلاً بنده شنیده ام كه نخ كارخانه شاهی بخى كه عمل آورده است محصول دو ساله این كارخانه در انبارها مانده است و اشخاصى كه اطلاع دارند میگویند مقدار كثرى از این نخها پوسیده و از بین رفته است و اینها را در دستهای آنها مانده است و اینها را هم در انبارها مانده است و اینها را هم در انبارها مانده است

بودیم كه يك كالاهاى كه در داخله مملكت مان و بدست خودمان از این كارخانه هاى ملی بیرون میآید بدردم باخورد و در مقابل از خارجه يك كالاهاى بیاید ولی حالا مى بینیم كالاهاى كه در داخله عمل میآید باین ترتیب و در واقع از روی بی مبالائى و روی عدم توجه نمى خواهم سوء ظن داشته باشم و بنگویم از روی عمد این عمل شده از روی عدم توجه این كالاها دارد میپوسد و از بین میرود آنوقت اكثر كارخانه هاى كشافى و جوراب بافی كه در تبریز وجود دارد مكرر در مكرر تلكراف کرده اند شكایت کرده اند و بنده خود شكایت آنها را بوزارت پیشه و هنر رساندم ولی كوچكترین نتیجه هم حاصل نشد البته این غیر از كالاهاى داخلی كالاهاى خارجی از قبیل چائى كه امروز این طور مابه الإبتلاء عامه شده است قیمت آن این اندازه امروز ترقى کرده است و يك شخص موثقى بامن از روی ارقام اطلاع داد كه در حدود ۳۲ هزار صندوق چائى در سز حد موجود است و این ۳۲ هزار صندوق همین طور كنسرو شده است و آنچه مانده است این را برای چه اجازه نمیدهند كه بزودى از كمرك خارج شود و اگر يك اشخاص دیگری کالا دارند ... حالا خواهند فرمود كه يك قانونى گذشته است موسوم بقانون ۱۳ اردیبهشت راجع باختیارات رئیس كل دارائى واقماً در آن موقع بنده نمیدانم در موقع گذشتن قانون مجلس در تحت چه تأییری واقع شده بود البته بنده چون خودم عضویت دوره سیزدهم را داشتیم در نظر داشتم كه آنوقت يك پيش آمد خیلی سختى شده بود كه مجلس و مجلسیان تصور میکردند از دادن این اختیارات اوضاع بهبودى حاصل میکند و چون حسن نیتی داشتند نمایندگان آن دوره البته مثل این دوره این بود كه این قانون را گذراندند ولی با وجود این مانع از این نیست كه آقای وزیر دارائى كه مسئول مجلس شورای ملی هستند اگر تصور چنین نمایند در این قانون اواقصى وجود دارد و مانع است كه شما بتوانید كارهاى خوبى بكنید خودتان تشريف بیاورید در مجلس شورای ملی و تقاضا كنید بنده یقین دارم اكثریت مجلس هم حاضرند آن قانون را لغو كنند یا اصلاح كنند و مرتب كنند (صحیح)

است) آن قانون كه قانون آسمانى نیست آقا. قانونى است كه آقایان نمایندگان در مجلس شورای ملی تصویب کرده اند امروز هم آن قانون را بهم میزنند آنوقت در تحت يك تأییری بود آمدند و برای بهبودى اوضاع این قانون را وضع کردند و بنده خودم از اشخاصى بودم كه بقانون ۱۳ اردیبهشت رأى دادم ولی امروز مى بینیم كه برخلاف مصالح عامه شده است (صحیح است) البته این را باید بهم زد (صحیح است) ولی اگر دولت اقدام نكند البته آنوقت قصور متوجه دولت میشود شما اگر تشخیصتان مطابق تشخیص بنده و مطابق تشخیص عمومى است باید يك قانونى بیاورید و آن قانون قبل را القا كنید یا بجای آن قانون يك قانون دیگرى بیاورید آقا اصلاً این دستگاه مجلس شورای ملی برای قانون وضع کردن و لغو کردن است موضوع دیگر عرض بنده راجع بمسئله قماش بود سابقاً هم عرض کردم پارچه ها میلیونها مترش میپوسد در انبارها و نمیدهند بمردم. این وضعى است كه ما مى بینیم در طهران برای سرگر مى مردم گفته شده است كه بیائید روزى سه متر بگیريد گویا این حساب را نکرده اند كه هشتصد هزار نفوس مردم اگر هر روز پانصد نفر بیايند سه متر بگیرند این حساب باین آسانى را نکرده اند كه به بنند چند سال طول میکشد؟ (يكى از نمایندگان ۵ سال) و حالا آیا واقماً این موضوع حقیقت دارد این مطالب هست اینطور یا اینهاى كه ما میشنویم و میدانیم ناقص است و ترتیب و تنظیمى باین كار داده شده است؟ همه آقایان نمایندگان میدانند اینطور بنا شده است كه برای خرید قماش احصائیه مثلاً برداشته شده است و اظهارنامه هاى هم گرفته شده است بعد مى آیند ورقه كوپن میبرند در خانه هاى مردم میدهند و این كوپن ها الان مورد دادوستد مردم واقع شده است سه تومان چهار تومان این كوپنى كه اجازه میدهد بروند و باین قماش را بگیرند خرید و فروش میشود بنده نمیدانم مگر این كار ترا تطبیق نمیکند با شناسنامه و بآن اوراقى كه مهر زده شده است این چه صورتى دارد ما كه در این كارها اطلاعات زیادى نداریم و باید اینكه

اوضاع و احوال بهتر شود ما این قوانین را وضع کردیم امروز به مراتب مى بینیم بدتر شده است باز هم در سال ۱۳۲۰ يك احصائیه كردند يك كارهاى كردند آنوقت كار جیره بندى جریانش بهتر و مرتبتر از جریان فعلی بود (صحیح است) رئیس - آقای وزیر دارائى بفرمائيد. وزیر دارائى - آقای فرمانفرمائیان دو فقره سؤال از بنده کردند يكى راجع بآن معاملاتى است كه در استان سوم واقع شده است يكى هم نسبت بموضوع كالاهاى انحصارى بود كه نسبت باین موضوع هم آقای رفیع ودوسه نفر آقایان نمایندگان دیگر سؤال فرموده بودند قسمت دوم راعرض میکنم توضیحاتى كه بنده خواسته بودم از ادارات مربوطه بحد كافی كه قانع كند نبود برای بنده كه جواب آقایان را به عرض برسانم توضیحاتى داده شده است كه بنده را قانع نمیکند بنابراین اگر بنده خودم قانع نشوم نمیتوانم مجلس شورای ملی وسؤال كنند كان محترم را قانع كنم باین مناسبت اجازه میخواهم مهلت بدهيد چندروز دیگر راجع باین سؤالها حاضر شوم در مجلس و جواب عرض كنم اما قسمت دیگر راجع بمعامله خواربارى كه در ۱۳۲۲ در تبریز شده است بطور خلاصه عرض میکنم كه هزارتن گندم و پانصد تن جو قرار میدهند با ابراهیمی نامى كه در تبریز بوده است و قرار میگذارند كه در مقابل هر تن گندم صد و بیست كیلو شكر و در مقابل هر تن جو نوود كیلو قند و شكر داده شود و در حین انعقاد قرارداد هم يك میلیون و پانصد هزار (۱۵۰۰۰۰۰) ریال وجه داده میشود بآن طرفى كه تعهد تسلیم جنس کرده بوده است با این قید كه هر موقعى كه يك تن را تحویل كرد هزار ریال از آن وجهى كه بعنوان مساعده گرفته است بدولت پس بدهد زیرا این پولی بوده است كه بعنوان مساعده به آن شخص پرداخته شده بوده است ضمناً موضوعى را هم باید عرض كنم كه این قرارداد تنها راجع بهزار و پانصد تن بوده است بلکه قرار اینطور بوده است كه اگر بیش از این مقدار هم بشود باز همین ترتیب رفتار شود (طباطبائى - تا هر وقت كه قند و شكر هست این معامله بشود؟) نه باین اندازه هم وسیع

نبوده است. بعد از بستن این قرارداد شکایات زیادی از طرف اهالی شمال شده بود. بوزارت دارائی وزارت دارائی هم بکلیت هیئت بازرسی بریاست آقای کاتوزیان که آقام اشاره فرمودند به تبریز اعزام میدارد پس از ورود این هیئت شروع به بازرسی هائی میکند و در نتیجه قضیه مورد توجه هیئت قرار میگردد. پرونده مفصلی تنظیم و بـ اداره بازرسی طهران فرستاده میشود. اداره بازرسی هم بالاخره قضیه را قابل توجه دانسته و معتقد میشود که بایستی مقامات قضائی باین امر رسیدگی کنند و این موضوع در همان اوقاتی بود که کابینه مین فی شد و تقریباً در همان روزی بود که کابینه بمجلس شورای معرفی گردید. پرونده امر درسی ام فروردین ۱۳۳۳ از وزارت دارائی بوزارت دادگستری فرستاده شد و همکار محترم بنده آقای وزیر دادگستری هم که در هیئت وزیران در موقع صحبت در این امر حضور داشتند و از قضیه کاملاً مسبوق بودند بدون اینکه نسبت باین قضیه تسامحی کرده باشند در طرف دوروز پرونده را بمجلس شورای ملی فرستادند و الا آن هم پرونده در مجلس شورای ملی است و هر يك از آقایان نمایندگان محترم اعم از آقای فرمانفرمائیان یا دیگری بخواهند آن پرونده را ملاحظه کنند میتوانند به کمیسیون قوانین دادگستری که در آنجا است مراجعه و ملاحظه نمایند و البته بهتر از توضیحاتی که بنده عرض کردم میتوانند از پرونده استفاده نمایند.

رئیس - آقای فرود هم سؤالی داشتند بفرمائید.

فرود - بخواهم ماده ۲۵ قانون متمم بودجه مینبایستی تا حدود ۳۰۰ میلیون ریال بشهرداری طهران پرداخته میشود و شهر دلاوی طهران باینست. این پول را بقروضی که داشت بین دوازده نفر از این بابت شهرداری طهران سهامی هفتاد هزار تومان به بانک ملی ریخ میداد چون باینستی این قانون اجراء شود و نشده بود از این جهت بنده از آقای وزیر دارائی سؤالی کردم که توضیح بفرمائید علت اجراء شدن آن قانون چه بوده است ولی چون در نتیجه این سؤال آقای وزیر دارائی القای کرد پس از آن وجه را بدادند بشهرداری و فعلاً دیگر شهرداری طهران ماهیاله هفتاد هزار تومان ریخ

فرعی بتفاوت از ۲۱ بهمن تا ۱۵ اسفندماه ۱۳۲۲ توزیع تعرفه و اخذ رأی بعمل آمد. در نتیجه آقای رضا حکمت با اکثریت ۲۳۶۸۷ از ۳۷۴۹۷ رأی بنمایندگی دوره چهاردهم تقنینیه انتخاب شدند.

شکایاتی که در مدت مقرر قانونی بانجمن انتخابات و مجلس شورای ملی رسیده است مختصراً بشرح زیر است:

- ۱ - تشکیل انجمن های فرعی بتناوب و فواصل برخلاف ماده ۱۶ قانون انتخابات.
- ۲ - تشکیل حوزه های فرعی در نقاطی سوای آنچه در جدول منضمه بقانون انتخابات ذکر است.
- ۳ - اعتراض بصلاحت افراد انجمن های فرعی.
- ۴ - مخلوط کردن آراء حوزه های فرعی با آراء شیراز و قرائت آنها بطور دسته دسته.

اگرچه هیچک از شاکیان بانتخاب آقای حکمت ایرادی ندارند و ایشان را وکیل طبیعی فارس میدانند ولی ذکر اعتراضاتیکه بجریان انتخابات فارس شده است از لحاظ استحضار نمایندگان محترم ضروری بود.

انجمن انتخابات اعتراضات وارده را با ذکر دلایلی مزبور دانسته و شعبه دوم هم با اکثریت جریان انتخابات فارس را صحیح دانسته و باین سبب صحت انتخاب آقای حکمت را تصدیق مینماید.

رئیس مخالفی نیست.

هاشمی چرا / طباطبائی اجازه مینمائید / رئیس بفرمائید.

طباطبائی - بنده باشخص آقای حکمت کاملاً موافقم و ایشان را نماینده قطعی آنجا میدانم اما بطور کلی عریاضی دارم در انتخابات فارس (اقبال - عریاضی دارم یعنی چه؟ مخالفید یا موافق؟) بلی چون در خود راپورت شعبه دوم تصریح شده است که صحت انتخاب آقای حکمت را از شیراز تصدیق کرده اند و صلاحیت ایشان هم مورد تصدیق خود بنده است و چون بنده نمیدانم بممانند برای بجلسه آئینه این است که اعتراض نمیکنم ولی بطور کلی عریاضی راجع بانتخابات آنجا دارم ....

مهندس فریور - بنده يك تذکری دارم این موافقت با آقای حکمت که وکیل طبیعی آنجا هستند مانع از این نخواهد بود که راجع بانتخابات شیراز و نمایندگان دیگر آنجا اظهار مخالفت بشود (صحیح است)

طباطبائی - اگر مانعی ندارد رأی بگیریید.

هاشمی - بنده هم نسبت بکلیه انتخابات فارس عریاضی حارم.

رئیس - رأی میگیریم به اعتبار نامه آقای رضای حکمت.

هاشمی - بنده مخالفم آقای.

رئیس - میماند برای جلسه آئینه (اقبال یکی یکی بخوابد) گزارش مربوط بانتخاب آقای مهدی نمازی از شیراز قرائت میشود آقای امینی بفرمائید (بشرح زیر خوانند)

گزارش از شعبه دوم به مجلس شورای ملی بانتخابات شیراز

گزارش مربوط بانتخاب آقای مهدی نمازی:

پیرو گزارش شماره ۱۵ مربوط بانتخاب آقای رضا حکمت از فارس آقای مهدی نمازی با اکثریت ۲۱۳۵۸ از ۳۷۴۹۷ رأی بنمایندگی دوره چهاردهم قانونگذاری انتخاب شدند جریان انتخابات بنحویست که در گزارش مربوط با آقای حکمت بعرض رسید.

شعبه دوم با اکثریت آراء صحت انتخاب آقای مهدی نمازی را تصدیق مینماید.

هاشمی - بنده مخالفم.

طباطبائی - بنده هم مخالفم.

فریور - بنده هم مخالفم.

رئیس - میماند برای جلسه بعد گزارش شعبه مربوط بانتخاب آقای معدل از شیراز قرائت میشود آقای امینی بفرمائید (بشرح زیر قرائت شد)

گزارش از شعبه دوم به مجلس شورای ملی بانتخابات شیراز

گزارش مربوط بانتخاب آقای لطفعلی معدل:

پیرو گزارش شماره ۱۶ مربوط بانتخاب آقای نمازی از

فارس آقای لطفعلی معدل با کثرت ۱۹۲۳۹ از ۳۷۴۹۷ رأی بنمایند کی دوره چهاردهم تقنینیه انتخاب شدند. جریان انتخابات بنحویست که در گزارش مربوط با آقای حکمت بعرض رسید.

شعبه دوم با کثرت آراء صحت انتخاب آقای معدل را تصدیق مینماید.

طباطبائی - مخالفم

مهندس فریور - بنده هم مخالفم

رئیس - میماند برای جلسه آتیه گزارش شعبه راجع باعتبار نامه آقای علی محمد دهقان قرائت میشود آقای امینی بفرمائید

(گزارش شعبه را آقای امینی بشرح زیر قرائت کردند)

گزارش از شعبه دوم به مجلس شورای ملی انتخابات شیراز

گزارش مربوط با انتخاب آقای علی محمد دهقان:

پیر و گزارش شماره ۱۷ مربوط با انتخاب آقای معدل از فارس آقای علی محمد دهقان با کثرت ۱۷۵۱۲ از ۳۷۴۹۷ رأی بنمایند کی دوره چهاردهم قانون گذاری انتخاب شدند. جریان انتخابات بنحویست که در گزارش آقای حکمت بعرض رسید.

شعبه دوم با کثرت آراء صحت انتخاب مشارالیه را تصدیق مینماید.

طباطبائی - بنده مخالفم

هاشمی - بنده هم مخالفم

مهندس فریور - بنده هم مخالفم

رئیس - میماند برای جلسه بعد.

گزارش راجع با آقای امام جمعه قرائت میشود

آقای امینی بفرمائید

(آقای امینی گزارش شعبه دوم را راجع بنمایند کی

آقای محمد علی امام جمعه بشرح زیر خواندند)

گزارش از شعبه دوم به مجلس شورای ملی

انتخابات شیراز

رئیس - آقای دکتر اعتبار بفرمائید. صحبت سر فوریت است چون پیشنهاد فوریت شده آقای دکتر اعتبار مخالفند؟ بفرمائید.

دکتر اعتبار - آقایانی که این طرح را امضا فرموده اند البته حسن نیت داشتند و نگران هستند از وضعیت جمع آوری غله و این نکته باید در نظر گرفته شود که امروز موضوع غله و خواربار حساس ترین موضوع این مملکت است و نمیشود تصمیمهایی را در این موضوع اتخاذ کرد بدون مطالعه. اصولاً قانون اساسی بعموم آقایان نمایندگان اجازه میدهد که نظارت کنند در امور کلیه دوایر دولتی و بعقیده بنده این طرح تازه ای لازم ندارد آقایان جنبه عملی کار را اگر در نظر بگیرند بهتر است و الا یک کمیسیون انتخاب شود برای این کار این کمیسیون معمولاً تشکیل نمیشود (مهندس فریور

قصاص قبل از جنایت هیفرمائید آقا؟) بعد خدای نکرده اگر فردا در کار خواربار اختلالی پیدا شد مسئول کیست و کی خواهد بود (صحیح است) تشریک مسؤلیت بالاخره منجر به لوث مسؤلیت میشود یک موضوعی که لازم است عرض کنم این است که آقای وزیر دارائی میتوانند در این کار دخالت کنند که نمیتواند قانون ۱۳ اردیبهشت تمام اختیارات راجع باین موضوع را بشخص دکتر میلستون دادند و آقای وزیر دارائی که لازم است در این کار نظارت و دخالت داشته باشند ندانند و بعقیده بنده همانطوری که آقای فرمانفرمائیان فرمودند این قانون باید لغو بشود و شخص وزیر دارائی مسئول مجلس باشند نه مجلس.

رئیس - آقای دکتر زنگنه عرض کنم منظور از این لایحه که آقایان تقدیم کرده اند این بود که هر روز از مجلس فردا آقایان اظهاراتی می فرمایند. امروز چهار نفر سؤال کردند و در بر نامه دولت هم آقایان شکایتهایشان بیشتر راجع امر خواربار بود از طرف دیگر هم بنظر بنده آقایانی که امضا کرده اند مذاکرات خواربار بلی جهت و بدون سبب در خارج یک سوء اثر میکنند یعنی سوء استفاده چینی ها بمحض

اینکه صحبت می شود از همان صحبت موافق یا مخالف استفاده می کنند شاید واقعا اینقدرها هم موضوع خواربار اسباب نگرانی نباشد ولی بهر حال مطلب روشن نیست وقتی که مطلب روشن نیست بایستی روشن شود و راجع به فوریت هم عرض کنم اساساً چیزی که قابل بحث در کمیسیون باشد نیست مطلبی است که تمام افراد نمایندگان مجلس شورای ملی نظارت را میتوانند بکنند حق مجلس شورای ملی هم نظارت است حالا فقط ما میگوییم عوض اینکه نظارت افراد در این باشد و قبل از دستور نطق های بدون اثر بکنند یا فرض بفرمائید سؤال هم بکنند جواب هم داده شود و اثری نداشته باشد باین کمیسیون محول شود و چون موضوع اساساً قابل بحث در کمیسیون نیست یعنی چیزی نیست که در کمیسیون صحبت بشود این است که فوریت تقاضی شده است و از طرف دیگر موضوع اساساً قابل رسیدگی و تحقیق فوری است باین جهت بنظر بنده لزوم ندارد که بکمیسیون برود و مدتی بگذرد و وقتی که ممکن است آن کمیسیون خواربار صرفاً وقت در این موضوع بکند در کمیسیونهای دیگر از این برود و آن نظر آقای دکتر اعتبار هم از این نحو خواهد رفت این کمیسیون البته تحقیق میکند همین اظهارات آقایان را که آیا باید قانون ۱۳ اردیبهشت مثلاً لغو شود یا نشود (بکنند) از نمایندگان - دولت باید بکنند دولت یادگیری و فردا آقایان که نمیتوانند این کار را بکنند و یادگرنه میلسیو صحبت بکنند همه اینها در آنجا رسیدگی نمیشود و باید در این مجلس باشد.

رئیس - آقای نبوی بعقیده بنده این لایحه اضافه بر معایناتی که دارد مخالف ضریح قانون اساسی است در قانون اساسی ما اصل تفکیک قوا را قائل شده است و این لایحه بمعنایش این است که مجلس در کارهای دولت دخالت بکند و چون این موضوع موضوع مهمی است بنده حالا در اصل بحرف دیگر نمیتوانی در فوریتش از هر حیث مخالفم و اساساً مسؤلیت را لوث نخواهد نکردن با این جور ابیضیهای اغویلی که در این خواربار مملکت اگر

نظر باینکه اهمیت موضوع تأمین خواربار از هر جهت مورد توجه مجلس شورای ملی است و نظر باینکه باید این موضوع از روی کمال دقت مورد رسیدگی واقع شده و اقداماتی که باید بعمل آید با توجه بوضع نقاط مختلف کشور و رعایت نظم و فوریت انجام یابد از این روی پیشنهاد میمائیم کمیسیون مخصوص بنام کمیسیون نظارت امور خواربار کشور مرکب از ده نفر از نمایندگان (که هر یک از یک استان باشند) تشکیل گردد - این کمیسیون مأمور است راجع بوسایل تنظیم امور خواربار کشور اطلاعات لازم را تهیه و با در نظر گرفتن اقداماتی که تا کنون دولت نموده و یا در نظر دارد بنماید دقت و مطالعه بعمل آورده و راجع بسرعت و صحت جریان اقدامات دولت مراقبت و نظارت نماید تذکرات لازم بدولت و پیشنهادات بمجلس شورای ملی بکند و در هر پانزده روز گزارش کارهای خود را بمجلس شورای ملی تقدیم کند.

رئیس - آقای دکتر زنگنه عرض کنم منظور از این لایحه که آقایان تقدیم کرده اند این بود که هر روز از مجلس فردا آقایان اظهاراتی می فرمایند. امروز چهار نفر سؤال کردند و در بر نامه دولت هم آقایان شکایتهایشان بیشتر راجع امر خواربار بود از طرف دیگر هم بنظر بنده آقایانی که امضا کرده اند مذاکرات خواربار بلی جهت و بدون سبب در خارج یک سوء اثر میکنند یعنی سوء استفاده چینی ها بمحض

اینکه صحبت می شود از همان صحبت موافق یا مخالف استفاده می کنند شاید واقعا اینقدرها هم موضوع خواربار اسباب نگرانی نباشد ولی بهر حال مطلب روشن نیست وقتی که مطلب روشن نیست بایستی روشن شود و راجع به فوریت هم عرض کنم اساساً چیزی که قابل بحث در کمیسیون باشد نیست مطلبی است که تمام افراد نمایندگان مجلس شورای ملی نظارت را میتوانند بکنند حق مجلس شورای ملی هم نظارت است حالا فقط ما میگوییم عوض اینکه نظارت افراد در این باشد و قبل از دستور نطق های بدون اثر بکنند یا فرض بفرمائید سؤال هم بکنند جواب هم داده شود و اثری نداشته باشد باین کمیسیون محول شود و چون موضوع اساساً قابل بحث در کمیسیون نیست یعنی چیزی نیست که در کمیسیون صحبت بشود این است که فوریت تقاضی شده است و از طرف دیگر موضوع اساساً قابل رسیدگی و تحقیق فوری است باین جهت بنظر بنده لزوم ندارد که بکمیسیون برود و مدتی بگذرد و وقتی که ممکن است آن کمیسیون خواربار صرفاً وقت در این موضوع بکند در کمیسیونهای دیگر از این برود و آن نظر آقای دکتر اعتبار هم از این نحو خواهد رفت این کمیسیون معمولاً تشکیل نمیشود (مهندس فریور

قصاص قبل از جنایت هیفرمائید آقا؟) بعد خدای نکرده اگر فردا در کار خواربار اختلالی پیدا شد مسئول کیست و کی خواهد بود (صحیح است) تشریک مسؤلیت بالاخره منجر به لوث مسؤلیت میشود یک موضوعی که لازم است عرض کنم این است که آقای وزیر دارائی میتوانند در این کار دخالت کنند که نمیتواند قانون ۱۳ اردیبهشت تمام اختیارات راجع باین موضوع را بشخص دکتر میلستون دادند و آقای وزیر دارائی که لازم است در این کار نظارت و دخالت داشته باشند ندانند و بعقیده بنده همانطوری که آقای فرمانفرمائیان فرمودند این قانون باید لغو بشود و شخص وزیر دارائی مسئول مجلس باشند نه مجلس.

رئیس - آقای نبوی بعقیده بنده این لایحه اضافه بر معایناتی که دارد مخالف ضریح قانون اساسی است در قانون اساسی ما اصل تفکیک قوا را قائل شده است و این لایحه بمعنایش این است که مجلس در کارهای دولت دخالت بکند و چون این موضوع موضوع مهمی است بنده حالا در اصل بحرف دیگر نمیتوانی در فوریتش از هر حیث مخالفم و اساساً مسؤلیت را لوث نخواهد نکردن با این جور ابیضیهای اغویلی که در این خواربار مملکت اگر

مجلس بر خلاف قانون اساسی وارد این کار بشود مسئولیت آن بخیر این ملت نخواهد شد باینجهت بنده مخالفم با فوریتش

رئیس - آقای فریور - تمجیب بنده از این است که چرا مجلس امروز از کلیه مسئولیت جنتی رسیده چهار ماه دیگر آنقدر این کار را ادامه ندهد تا اینکه اتفاقاً چهار ماه دیگر ما واقع مشکلی و معضله نباشد و برای آنکه اتفاقاً چهار ماه دیگر ما واقع مشکلی نباشد مقابل امر انجام شده ای یعنی بخوار بار نبود آنوقت آقای مردم مسئولیت را بگیرند ما می بینیم حالا ما بشیم بی نظیریم آنوقت هر یک نفر از ما می رود یک اطلاعات کچھو کوالی فیس پیدا میکند و میفهمد آقایان دکتر زنکنه قبل از حفتوز بوجه میخوانند و میگویند که قبول آقای مظفر زاده مجلس بجای بوجه نیست بجای قطع کردن است شما انجام دست نشان است دیگر بوجه ندارد آقایان دکتر اعتبار میگویند

مسئولیت بشن یک میشود بولونک میشود خواهش میکنم متن لایحه را یکم تبه دیگر بفرستند هیچ مسئولیت این کتبیسیون ندارد این کمیسیون فقط کارش این است که برود به بیفته نظر و نظر چیست بدون هیچگونه دخالتی بدون هیچگونه اظهار نظری (یک نفر از نمایندگان گفت فلانده اش چیست) اجازت بفرمایید هر هفت روز یکم تبه نگارش می کنند بمجلس آنهام باز برای اینکه مورد استفسار سه ماهه باشد یعنی آنهاشود ممکن است این گزارش را در مجلس خصوصی بخوانند و مجلس واقماً یک فکری میکنند بخوار بار مطابق قانون ۱۳ اردیبهشت جزو مسئولیت عالی رئیس کل درائی است آقایان در زیر درائی مسئولیتی ندارند چون دخالتی بدان بوجه میشود این کار چهار ماه دیگر ما مسئولیت را از کسی نباید بخواهیم؟ حالا این کمیسیون می رود می بیند طرز عمل را قبیل علاج هست یا نیست علاج می کند بدون آنکه کمترین مخالفتی هم در آنجا پیدا آن میکنند

موافقم این حقی است که برای مجلس شورای ملی هست ولی متأسفانه این طرح قانونی که از طرف عده از آقایان نمایندگان تهیه شده بنظر بنده بر خلاف اصول است برای اینکه راه اعمال نظرات از طرف مجلس نسبت بدولت منحصر بدو قسمت است یکی استیضاح یکی استولک (مهندس فریور - از آقای) از دولت و در بعضی از کشورها کمیسیونهایی برای بازرسی نسبت بامور گذشته تشکیل میشود ولی این طرحی که نوشته شده اینطور است که باین کمیسیون اختیار داده شده نسبت باموری که فعلاً مطرح است نظارت و دخالت میکنند بنظر بنده این حقی که برای این کمیسیون ماقابل میشود خارج از حدود اختیار است که بطور کلی مجلس حق دارد بعنوان نظارت در امور مربوط بدولت انجام بدهد در هر حال این مطلب قابل بحث است قابل مطالعه است قابل بررسی است و امری نیست که بقید دو فوریت امروز مطرح شود و مورد تصویب واقع شود

رئیس - پیشنهادی رسیده است از آقای دکتر طاهری قرأت میشود:

پیشنهاد میشود لایحه با یک فوریت باشد (صحیح است) رئیس - آقای دکتر طاهری

دکتر طاهری - از نقطه نظر اینکه موضوعی که پیشنهاد کرده اند نفیاً و اثباتاً مهم است از این جهت اگر همینطور رد کنیم شایسته نیست و اگر عادی هم باشد و در طول مدت یکساعت دو فوریتش هم همانطور که توضیح دادند چون مهم است ممکن است اشکالاتی در عمل ایجاد کنند بنابراین آقایان موافقت کنند که یک شوری باشد و یک فوریتش را برای بدیم برود بکمیسیون بعد بیاید بمجلس (صحیح است)

رئیس - آقای نبوی: با توضیحاتی که آقایان دادند این لایحه چون مهم است حتماً باید برود بکمیسیون و بحث و وقت بشود وقتی که بیک فوریتش را بدیم فقط بکمیسیون متبکرات خواهد رفتند (بعضی از نمایندگان) بکمیسیون متبکرات نخواهد رفتند (بعضی از نمایندگان) بطور عادی درش شور و خوار خواهند شد

و برای اینکه لایحه سرسوی تلقی نشود بنده با یک فوریتش هم مخالفم

رئیس - به هر کمیونی که مجلس میخواهد مزاجه کند میتواند. رأی میکنیم بیک فوریت این لایحه آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد بکمیسیون قوانین دارائی فرستاده میشود در دستور دیگر چیزی نیست

۶ - تصویب یک فوریت طرح قانونی راجع بانضمام کلیه مؤسسات آموزشی بوزارت فرهنگ و ارجاع آن بکمیسیونهای فرهنگ و بوجه

مهندس فریور - لایحه بنده بقید یک فوریت بود نباید رأی گرفته شود (بعضی از نمایندگان - چاپ نشده) بمحض اینکه لایحه ای بمجلس داده شود طبق نظامنامه باید فوریتش رأی گرفته شود چاپ هم شده توزیع شده حاضر است رئیس قرأت میشود:

مجلس شورای ملی

امضا کنندگان زیر ماده واحده ذیل را پیشنهاد و با قید یک فوریت تقاضای تصویب آنرا مینمایند:

ماده واحده - دولت مکلف است در ظرف دو ماه از تاریخ تصویب این قانون کلیه مؤسسات فرهنگی و تعلیمی و تربیتی (اعم از هنر سرا - هنرستان - آموزشگاه دبیرستان با مؤسسات مختلفه بنام دانشکده از قبیل دانشکده کشاورزی کرج یا دامپزشکی و غیره) غیر از مدارس نظام و مدارس شهرستانی که فعلاً تحت تصدی وزارتخانه های دیگری غیر از وزارت فرهنگ یا دانشکده هستند از این وزارتخانه ها منتزع و با بودجه و تشکیلات مربوطه بوزارت فرهنگ یا دانشکده منتقل نماید. فرمانفرمایان - منوچهر تیمورتاش - فرخ - سلطانی - محمد تقی اسعد - عباس قبادیان - شجاع - مهندس فریور - جواد عامری - نوبت - ابوالقاسم بر اقی - دکتر شیخی - دکتر محمد مصدق - محمد ذوالفقاری - شاهی - ابراهیم اسکندری - دکتر آقایان - دکتر معاون - دکتر اعتبار - افشار صادقی - دکتر عبدالحمید اعظم زنکنه - دکتر معظمی - دو امضاء لایحه رئیس - آقای طباطبائی مخالفید؟

طباطبائی - عرض کنم خواستیم به آقایانی که البته آشنا با اصول و مقررات هستند ولی تازه بمجلس تشریف آورده اند این را تذکرأ عرض کنم که این خلاف اصل را غالباً دولتها مرتکب میشوند که لویج را میگذرانند موقمش که گذشت با یک نسخه بیاورند با قید یک فوریت و دو فوریت به مجلس و اگر بسوابق و مذاکرات مجلس مزاجه بفرمایند خواهند دید که این رویه همیشه مورد اعتراض هم بوده آن وقت خود مجلس بیاید به دو فوریت رأی بدهد این خلاف اصل است اصل عدم فوریت است اشتباه همینجا است شما یک مطالبی را که در واقع جنبه ابتکاری دارد با عجله و شتابزدگی دادن بمجلس بقید دو فوریت لایحه یکدفعه خوانده میشود و آدم نمیفهمد که چه بود اصل لایحه سابق را که بنده خواستیم و دیدم واقماً لایحه بسیار مهمی است با یک مرتبه در مجلس خواندن نمیشود فهمید و رأی داد آقایان یک موضوع مهمی است همین مؤسساتی که فرمودید سوابق وزارت فرهنگ است اینها مبتنی بر یک سوابق و یک قوانینی است بیخود که جدا کرده اند از وزارت فرهنگ حالا اینها را دوباره آوردن با یک فوریت ملحق کردن بوزارت فرهنگ بدون جلب نظر دولت و وزارتخانه و مؤسسات مسئول و بدون دقت لازم در اینکار بنظر بنده شایسته نیست بنابراین خود آقایان موافقت فرمایند فوریت را بردارند تا جریان عادی و طبیعی خودش را سر بگیرد ما هم همه موافقیم

رئیس - آقای اراقی

اراقی - آقای طباطبائی درست توجه نفرمودند آقایان خیال میکنند با دو فوریت تقاضی شده است تقاضای یک فوریت شده است اجازت بفرمایند بکمیسیون فرهنگ و سایر کمیسیونهایی مربوط برود و نتیجه اش بمرق مجلس برسد و این موضوع تازه ای هم نیست سالها است که متداول همه وزارتخانه ها شده و خود وزارتخانه ها هم خیال میکنند باینکه خلاف این موضوع باشند سابقاً روی مقتضیات و تعینات هر وزارت خانه برای خودش یک آموزشگاهی درست کرده بود که الحق و الانصاف با کمال بدی و کثافت کاری اداره میشد اسمش بود موسسه آموزش ولی در معنی مرکب بود از آلت اجرای

اداره کند میفرمائید بدست وزارت فرهنگ بدهیم که نمیتواند خودش را اداره کند آنوقت مال دیگران را میتواند اداره کند ؟

مهندس فریور - برخلاف قانون اساسی است .

امینی - برخلاف هیچ چیز نیست آقای .

رئیس - آقای دکتر زنگنه .

دکتر زنگنه - حقیقه این طرح شاید لازم نبود بمجلس بیاید جهت اینکه بنظر بنده مجلس هم باید عرض کنم متأسفانه نمیتواند برخلاف این رأی بدهد برای اینکه مطابق قانون اساسی تمام مدارس و مکاتب باید در تحت ریاست عالی و مراقبت وزارت علوم و معارف باشد بنا بر این موضوعی نیست که قابل بحث باشد فوریتش هم از این نظر است که الان بودجه در حال تهیه شدن است شما رأی دادید که تا آخر خرداد حتماً باید بودجه به مجلس شورای ملی بیاید و اینهم اجزای يك اصل قانون اساسی است که خواسته شده است دولت در نظر بگیرد و در بودجه این را اجرا کند البته مراجع به محاسنش و جواب آقای امینی که وارد اصل مطلب بود مطلب خیلی زیاد است حالا در ممالک دیگر اینطور باشد ولی قانون اساسی ما مخالف است و مقتضی است که باید در بودجه هم رعایت بشود .

رئیس - رأی میگیریم بفوریت آقایانی که بایک فوریت این لایحه موافقت قیام کنند (اکثر برخاستند) تصویب شد فرستاده میشود به کمیسیون فرهنگ و بودجه .

[۷ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه]
رئیس - آقایان اجازه میفرمائید جلسه را ختم کنیم جلسه آینده روز يك شنبه ۲۴ دستور هم لوایحی حاضر میشود .

[مجلس يك ربع ساعت بعد از ظهر ختم شد]
رئیس مجلس شورای ملی - شهید محمد صادق طباطبائی

اعراض اولیای آن وزارتخانه کوچکترین عیبی این بود که آنها مدرسه دار و آشنا با اصول تعلیم و تربیت اندک نبودند چندین مرتبه در بازه دانشکده دامپزشکی و دانشکده کشاورزی اینجا صحبت شده است و اخیراً يك جریانات نامطلوب ورزشی در هنر سرای عالی پیدا شده است و میسراند که اولیای وزارتخانه های دیگر با اصول مدرسه داری آشنا نیستند و باید آنها را مجزی کرد و بان وزارتخانه که تمام همش صرف تعلیم و تربیت است و برای اینکار بنا شده است و گذار کرد قید دو فوریت هم درش نیست يك فوریت است و بعلاوه این نکته هم درش رعایت شده است که دولت دو ماه مجال دارد موجبات اجرای این کار را فراهم بکند یعنی تمام موادش رعایت شده بدون مشورت و مداخله دولت هم انجام نخواهد شد .

رئیس - آقای امینی
امینی - بنده اصولاً بالحق مدرسۀ کشاورزی کرج به وزارت فرهنگ مخالف هستم بنده خودم وقتی در فرانسه مشغول تحصیل فلاحیت بودم موقعی که خواستم کنکور بگذارم بوزارت کشاورزی نوشتم اجازه بمن داده شد که در قلاتجا حاضر شوم برای کنکور بعد از آنکه مدرسۀ را خواندم و تمام کردم تمام جریان آنجا در تحت نظر وزارت کشاورزی بود از این جهت باید وزارت کشاورزی این را اداره بکند چون اشخاصی را که میخواهد برای خودش متخصص تربیت بکند مطابق بر نامه عملش و مطابق احتیاجات خودش تربیت بکند چه دلیل دارد که ما این را بگذاریم بوزارت فرهنگ با آن گرفتار بمانیم که الان بوزارت فرهنگ دارد و نمیتواند خودش را اداره کند يك دانشکده کشاورزی هست خدا بیا مرزد مرحوم صمصام الملک را یاد کنای از خودش گذاشت که حقیقه نظام استعلا می باشد که باید که خود وزارت کشاورزی تازه تواند